

انستیتوت پارسی

نویسنده: ژان کلود ویان
مترجم: آرش احمدزاده

سده‌ی هفدهم
و هجدهم میلادی

براساس آراء
باخ، بروسارد، کوپرن، هاتیر،
مونته‌کیر، کوانتز، رامودالامبر،
روسو و دیگران

قوانین
اجرای موسیقی

موسیقی

مشترک برای
تمام سازها

قوانین اجرای موسیقی باروک (سده‌ی هفدهم و هجدهم میلادی)

مشترک برای تمام سازها
بر اساس آراء باخ، بروسارد، کوپرن، هاتیر، مونته‌کیلر، کوانتز، رامو دالامبر، روسو و دیگران

نویسنده: ژان کلود ویان

مترجم: آرش احمدزاده

ویراستار فنی: ایمان فخر (عضو هیئت علمی دانشگاه هنر ایران)
ویراستار ادبی: سحر چیدری

مدیر هنری و طراح گرافیک: استودیو ملّی (امید نعم‌الحبيب، مهسا قلی‌نژاد)

مدیر تولید: شروین مفیدی
نت‌نگاری: سعید ابراهیمی
صفحه‌آرا: سونا خرامان

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول
سال چاپ: ۱۴۰۴

نوع کاغذ: بالک ۶۰ گرمی هلمن سوئدی
صحافی: دوخت و چسب گرم

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۶۶۴-۸۰-۸

کلیه‌ی حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به انتشارات پارت است.

آدرس: تهران، خیابان انقلاب، ابتدای خیابان فخر رازی، پلاک ۸۷
تلفن: ۶۶۴۰۵۶۲۷ - ۶۶۴۸۵۰۱۳

partpublication.com
@partpublication

فهرست

یادداشت مترجم.....	۱۳
یادداشت ژان- کریستوف فریش برای ترجمه‌ی فارسی.....	۱۷
پیش‌گفتار.....	۱۹
فصل اول: نشانه‌های متریک و ویژگی‌های آن‌ها.....	۲۳
مترهای چهارضربی.....	۲۵
متر دوضربی.....	۲۸
مترهای سه‌ضربی.....	۳۲
آموزه‌ای درباره‌ی انواع متر، مونته‌کلی، اصول موسیقی، ۱۷۳۶.....	۳۷
فصل دوم: جمله‌بندی.....	۳۹
سکوت در آرتیکولاسیون.....	۴۱
نت‌های دِ تاشه.....	۴۴
خطوط اتصال.....	۴۶
نت‌های نابرابر.....	۵۱
نت‌های دونقطه.....	۶۰
روباتو.....	۶۵

۶۷	فصل سوم: آرایه‌ها
۶۹	آرایه‌ها
۸۸	دو مثال از قطعاتی که آرایه‌هایشان توسط آهنگسازان افزوده شده‌اند:
۹۰	تزئینات
۹۱	زینت بخشی فرانسوی
۹۳	زینت بخشی آلمانی
۹۷	زینت بخشی ایتالیایی
۱۰۱	کادنزا (بداهه‌نوازی در فراماتا)
۱۰۵	فصل چهارم: انواع آداجیو و آلگرو
۱۰۷	دسته‌بندی، تند، شخصیت
۲۱۱	(گزیده‌هایی از) روش اجرای آداجیو
۱۱۷	فصل پنجم: شیوه‌ی اجرای آلگرو به قلم کوانتز (گزیده‌ها)
۲۲۱	شخصیت و تندای موومان‌های مختلف (آریاها و رقص‌ها)
۱۵۵	کتاب‌شناسی
۱۵۹	پیوست
۱۶۱	اجازه‌نامه‌ی نویسنده برای ترجمه‌ی فارسی
۱۶۲	یادداشت ژان-کریستوف فریش برای ترجمه‌ی فارسی
۱۶۳	نمایه

وقتی یک نفر شروع به شمارش ضرب می‌کند، عددهای میزان نما و تشخیص انواع متفاوتش، گیج‌کننده‌ترین چیزی است که با آن مواجه می‌شود.

در تمام مترها، مشخص کردن تندا می‌تواند بسیار مفید باشد؛ کاری که ایتالیایی‌ها تقریباً همیشه انجام می‌دهند، زیرا گونه‌های یکسان گاهی بسیار تند و گاهی بسیار کند هستند! (هاپتر^۲)

در این فصل، برخی تعاریف مهم معاصر از نشانه‌های متریک^۳ مختلف و ویژگی‌های آن‌ها ارائه شده است. در این تعاریف اغلب با کلمات «آهسته» و «ملایم» مواجه می‌شویم که به شاخص‌های تندا، یعنی «لنتو»^۴ و «آلگرو»^۵ مربوط می‌شوند.

توجه: به جدول ارزش‌های زمانی «نامساوی» در مترهای^۶ اصلی در صفحه‌ی ۵۶ مراجعه کنید.

مترهای چهارضربی

این متر نسبتاً کم‌کاربرد، از چهار ضرب در هر میزان تشکیل شده و واحد آن نت سفید است. 4
2
از این متر فقط در فوگ‌ها و گنتریپوان استفاده شده است. (مارپورگ^۷)

۱. مترجم: در سراسر این کتاب، متن‌های ایتالیک شده به ارجاع‌های مستقیم از منابع کتاب‌شناسی مربوط می‌شوند و نام نویسنده در پایان جمله، داخل پرانتز آورده شده است.

2. Hotteterre

3. Metical signes

4. Lento

5. Allegro

6. Metre

7. Marpurg

آلگرو: فرانچسکو بارسانتی (۱۷۲۴)

C لافیلارا

این متر متشکل از چهار ضرب سنگین، با حرف C نشان داده شده است:

هاتتر:

این متر متشکل از چهار ضرب آهسته با حرف C نشان داده شده است (...) و شامل چهار ضرب و معمولاً بسیار آهسته است (...). از این متر هم در موسیقی آوازی و هم در موسیقی سازی استفاده شده است (...) در موسیقی سازی، از آن برای پرلودها^۲ و یا موومان‌های^۳ نخست سونات‌ها^۴، آلماندها^۵، آداجیوها^۶، فوگ‌ها و غیره استفاده می‌شود، اما آنچنان برای «ایر دو باله»^۷ مناسب نیست:

پرلود یک سونات، اجرا توسط سینیور کورلی، اپرای شماره ۵

آلماندی از همان قطعه

بنابراین، نشانه‌ی C به تنهایی برای نشان دادن تنها کافی نیست؛ بلکه عامل تعیین‌کننده‌ی واقعی، شخصیت قطعه‌ای است که C در ابتدای آن قرار دارد.

1. L'Affilard
2. Prelude
3. Movement

م: در دیکشنری لاروس برای کلمه‌ی «موومان» آمده: «میزانِ کندی یا سرعتی که یک قطعه‌ی موسیقایی باید در آن اجرا شود». در ادامه آمده است: «بخشی از یک اثر موسیقایی». بنابراین با توجه به بستری که در آن آمده است، این کلمه گاه به معنای رایج آن در زبانی فارسی یعنی «موومان» و گاه «تندا» ترجمه شده است.

4. Sonata
5. Allemande
6. Adagio
7. Air de Ballet

م: اصطلاحی در موسیقی است که اغلب برای اشاره به قطعه‌ای با شخصیت سبک و رقص‌مانند استفاده می‌شود.

توجه: از نشانه‌ی $\frac{4}{4}$ به ندرت در این دوران استفاده شده است.

12/4 این متر برای بیان لطیف و پراحساس، و گاهی برای بیان پرشور و نشاط مناسب است. (بروسارد)^۱
در دوره‌های پیشین، این نوع متر با دو ضرب در هر میزان اجرا می‌شد که هریک به شش نت تقسیم می‌شدند، اما به دلیل پیچیدگی و دشواری، مردم آن را به چهار ضرب تقسیم کردند. (شوکل)^۲

لافیلار

این متر با ۱۲ و ۴ نشان داده شده و با چهار ضرب سنگین اجرا می‌شود. به صورتی که در هر ضرب سه نت سیاه یا معادل آن وجود دارد:

12/8 این متر ۱۲ نیز مانند $\frac{12}{4}$ (...) با چهار ضرب اما با نصف سرعت آن اجرا می‌شود. در هر ضرب، سه نت چنگ یا معادل آن وجود دارد (کاخن)^۳

این متر ترکیبی^۴، برای بیان پرشور و شاد کاملاً مناسب است، اما ایتالیایی‌ها اغلب برای [بیان] احساسات لطیف و محبت‌آمیز از آن استفاده می‌کنند و در چنین حالتی، واژه‌های «آداجیو افتوئوزو»^۵ یا علائم تند نوشته می‌شود؛ زیرا به تنهایی بر شادی دلالت دارد. (بروسارد)

لافیلار

این متر (...) دارای چهار ضرب با کاراکتر بسیار ملایم است:

12/16 این متر ترکیبی^۶ برای موسیقی بسیار پرشور و با تندای بالا مناسب است؛ آنچه ایتالیایی‌ها آن را «پرستیسیمو»^۷ می‌نامند. (بروسارد)

1. Brossard

2. Choquel

3. Căjon

5. Adagio affettuoso

7. Prestissimo

۴. چهار گروه سه‌تایی از نت‌های چنگ در هر میزان

۶. چهار گروه سه‌تایی از نت‌های دولاچنگ در هر میزان

کتاب «قوانین اجرای موسیقی باروک» اثر ژان کلود ویان، یکی از معتبرترین منابع برای شناخت شیوه‌های اجرایی در موسیقی باروک است. نویسنده با اتکا به ۲۵ رساله‌ی دست‌اول از نظریه پردازان و آهنگ‌سازان برجسته‌ای چون باخ، بروسار، کوپرن، کوانتز، راموروسو، اصولی را گردآوری کرده که به نوازندگان امروز امکان می‌دهد نت‌نوشته‌های مینیمال آن دوره را در پرتو «ذوق خوب» و سنت‌های اجرایی زمانه بازخوانی کنند.

این اثر با رویکردی تحلیلی و تاریخی، به مباحث بنیادینی چون نشانه‌های میزان و خصلت‌هایشان، جمله‌بندی و آرتیکولاسیون (از جمله سکوت، نت‌های نابرابر، دونقطه و روباتو)، آرایه‌ها و تزئینات فرانسوی، آلمانی و ایتالیایی، و نیز طبقه‌بندی تمپوها و ویژگی آریاها و رقص‌ها می‌پردازد. در مواردی که منابع تاریخی اختلاف نظر دارند، دیدگاه غالب و متداول ارائه شده و در کنار آن، آراء متفاوت نیز بازتاب یافته است.

ویان در این کتاب از یک شیوه‌ی مطلق «صحیح» سخن نمی‌گوید، بلکه قواعد و قراردادهایی را پیش می‌نهد که چارچوبی انعطاف‌پذیر برای «اجرا با آگاهی تاریخی» فراهم می‌کنند. حاصل این پژوهش فشرده، مرجعی عملی و قابل اعتماد است که هم برای پژوهشگران و دانشجویان موسیقی‌شناسی ارزشمند است و هم برای نوازندگانی که به احیای شیوه‌های اجرایی باروک علاقه دارند.

مجموعه‌ی
آموزشی‌های
موسیقی

